

Sygn. akt II (...) 343/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 25 kwietnia 2017r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach Ośrodek (...) w R. II Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodnicząca: SSO Barbara Konińska

Protokolant: st. sekretarz sądowy Małgorzata Kotlarz

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 25 kwietnia 2017r. w R.

sprawy z powództwa Ł. S.

przeciwko Skarbowi Państwa - Dyrektorowi Zakładu Karnego w J.

o zapłatę

1. oddala powództwo;
2. zasądza od powoda na rzecz pozwanego Skarbu Państwa – Dyrektora Zakładu Karnego w J. kwotę 7.200 zł (siedem tysięcy dwieście złotych) z tytułu kosztów procesu.

SSO Barbara Konińska

Sygn. akt II (...) 343/16

UZASADNIENIE

Powód Ł. S. pozwem z dnia 16 sierpnia 2016r. domagał się zasądzenia od pozwanego Skarbu Państwa – Zakładu Karnego w J. na jego rzecz kwoty 150.000 zł z tytułu zadośćuczynienia za krzywdę w związku z naruszeniem jego dóbr osobistych w związku z osadzeniem go w złych warunkach w tym zakładzie od dnia 8 sierpnia 2016r.

Na uzasadnienie podał, iż został osadzony w wilgotnej, popękanej, przepelnionej, zagrzybionej celi. Zarzucił, iż toalety w tym zakładzie są zagrzybione, mają spękane kafelki, odpadają tynki, brak jest w pawilonie, w którym jest osadzony w łaźni ciepłej wody, ściany i sufit w korytarzu są podparte belkami, w zakładzie panuje gronkowiec złocisty. Dodał też, że kiedy korzysta z ubikacji obawia się o swoje zdrowie, zaś lekarz wypisuje leki bez wcześniejszego przebadania, jest też fatalne jedzenie /k. 1-3 akt/.

Pozwany wniósł o oddalenie powództwa oraz o zasądzenie od powoda na jego rzecz kosztów procesu, zarzucając brak naruszenia praw podmiotowych powoda. Zakwestionował też wysokość roszczenia powoda. Podał, iż stemple zainstalowane w zakładzie w związku występującymi wpływami górniczymi stanowią wyłączni mankament wpływający na estetykę obiektów, zjawisko przeludnienia po raz ostatni wystąpiło w 2010r., pomieszczenia pawilonu podlegają bieżącej konserwacji, skazani korzystają z kąpeli w łaźni centralnej, mają możliwość korzystania z grzałek i czajników za zgodą dyrektora, posiłki spełniają wymogi systemu (...), powodowi zapewniono właściwą pomoc medyczną. Pozwany zarzucił też sprzeczność żądania zadośćuczynienia, które miałyby być płatne ze środków Skarbu Państwa, czyli majątku gromadzonego przez całe społeczeństwo z zasadami współżycia społecznego, wobec naruszania przez powoda dóbr osobistych innych osób oraz wskazał na fiskalny charakter pozwu wniesionego w ciągu ośmiu dni po przetransportowaniu powoda do jednostki pozwanego /k. 44-46 akt/.

Sąd ustalił:

Powód został osadzony w Zakładzie Karnym w J. w dniu 8 sierpnia 2016r. Wcześniej przebywał w tym zakładzie odbywając również karę pozbawienia wolności w okresie od 11 stycznia 2011r. do 17 maja 2011r., kiedy to został z niego zwolniony w związku z zakończeniem odbywania kary.

/wydruk z systemu N.. (...) k. 50-51 akt/

W czasie obecnego pobytu w tym zakładzie powód był zakwaterowany w pawilonie (...), w celach (...), (...), (...), (...), w których nie występowały zalania lub ich skutki w postaci zagrzybienia i pleśni. Pawilon jest na bieżąco remontowany, w tym cele, w których osadzono pozwanego.

/dzienniki robót konserwacyjno-remontowych – k. 54-60, zeznania świadka P. W. – protokół rozprawy z dnia 25 kwietnia 2017r. – 00:20:13-00:52:51, zeznania powoda protokół rozprawy z dnia 25 kwietnia 2017r. – 00:53:08-01:14:25/

Powód nadal przebywa w Zakładzie Karnym w J. /okoliczność bezsporna/.

Od 2011r. do chwili obecnej na każdego z osadzonych w Zakładzie Karnym w J. przypada powierzchnia celi nie mniejsza niż 3 m². Na takiej powierzchni rozmieszczony jest sprzęt kwaterunkowy. Zakład Karny w J. jest jednostką typu półotwartego, w której cele są otwarte przez całą dobę a pawilony mieszkalne w porze dziennej. W pawilonie (...) umieszczone są podpory stemplowe z uwagi na położenie zakładu na terenie aktywnym górniczo i uszkodzenia pochodzenia górniczego. Pawilon znajduje się pod nadzorem rzeczoznawcy budowlanego, który ocenia na bieżąco zakres uszkodzeń i określa rodzaj naprawy lub zabezpieczeń. Podpory stemplowe nie ograniczają bezpieczeństwa obiektu, a jedynie wpływają na jego estetykę. Przedsiębiorca górniczy dokonuje na bieżąco napraw w razie powstawania pęknięć. Na bieżąco są też dokonywane naprawy i remonty przez służbę remontowo-konserwacyjną zakładu karnego. Belki służą zabezpieczeniu przed degradacją budynku i są powszechnie stosowane w przypadku szkód górniczych na terenie miasta J.. W całym zakładzie od kilku lat ma miejsce proces remontowo-budowlany. Budynek zakwaterowania osadzonego jest jeszcze przed kompleksową termomodernizacją, która go czeka. Do poprawy warunków socjalno-bytowych osadzonych, w tym np. zapewnienia ciepłej wody użytkowej, administracja zakładu pozyskuje pozabudżetowe źródła finansowania, np. dotacje funduszu ochrony środowiska i inne.

Utrzymanie czystości w pomieszczeniach użytkowanych przez osadzonych należy do obowiązków osadzonych. Administracja zakładu wydaje w tym celu nieograniczoną ilość środków higienicznych z atestami. Powód w końcu kwietnia 2017r. został ukarany za niezgłoszenie się do wykonywania takich prac. Powód jest żywiony w formie podstawowej w sposób urozmaicony. Obiady nie mogą powtarzać się w ciągu 10 dni. Zgodnie z normami otrzymuje trzy posiłki dziennie, w tym co najmniej jeden gorący. Wszystkie produkty zarówno gotowe, jak i przygotowywane w kuchni są świeże. Skazani mają prawo do zgłaszania szefowi kuchni wszelkich uwag dotyczących jakości, ilości i walorów smakowych posiłków. Powód takich uwag dotąd szefowi kuchni nie zgłaszał. Zakład podlega regularnym kontrolom SANEPID-u w W.. Kontrolowany jest stan sanitarny obiektu, sposób przygotowywania żywności i bezpieczeństwo zbiorowego żywienia, działalność służby zdrowia, wszelkie zalecenia sanepidu są uwzględniane na bieżąco. W ostatnim czasie jedna z wizyt stacji dotyczyła budynku zakwaterowania powoda, uwag nie wniesiono. Z każdego posiłku jest pobierana próba smakowa do celów epidemiologiczno-sanitarnych na wypadek wystąpienia przypadków zbiorowego zatrucia. W historii jednostki takie zatrucie nie wystąpiło nigdy.

Obowiązujące przepisy nie nakładają na administrację zakładu karnego obowiązku zapewnienia skazanym dostępu do ciepłej wody w pawilonie mieszkalnym. Skazani mają zagwarantowaną gorącą kąpiel dwa razy w tygodniu. Wyjątek w postaci częstszych kąpieli dotyczy osadzonych zatrudnionych przy pracach brudzących, chorych ze wskazaniami lekarskimi, do których powód nie należy. Osoba nadzorująca pracę wyznacza osadzonych do rozmaitych prac o

charakterze porządkowym. Każdorazowo, gdy prace te mają charakter brudzący, na wniosek osoby nadzorującej pracę organizowana jest dodatkowa kąpiel.

Skazani mają za zgodą dyrektora prawo do korzystania z urządzeń elektrycznych do podgrzewania wody. W przypadku nie posiadania takich urządzeń mogą je wypożyczać od administracji - np. maszynki do gotowania. Na wyposażeniu cel mieszkalnych znajdują się miski. Skazani otrzymują od administracji comiesięczne przydziały środków czystości w formie mydła, szamponu, nożyków do golenia, papieru toaletowego i kilku składników określonych w obowiązujących przepisach. W tym zakresie powód nie zgłaszał do tej pory żadnych uwag.

Powód dotychczas nie zgłosił w ogóle żadnych skarg administracji zakładu.

/zeznania świadka P. W. – protokół rozprawy z dnia 25 kwietnia 2017r. – 00:20:13-00:52:51, zeznania powoda protokół rozprawy z dnia 25 kwietnia 2017r. – 00:53:08-01:14:25, przykładowe jadłospisy – k. 61-70 akt, pismo z dnia 27 listopada 2016r.

z załącznikami – k. 52-59 akt, zarządzenie nr (...) – k. 77-81 akt, notatka z dnia 4 listopada 2016r. – k. 71 akt/

Dwa tygodnie po złożeniu pozwu w niniejszej sprawie został przeprowadzony remont toalet w pawilonie (...). Obecnie powód przebywa od dwóch tygodni na sali numer (...). Skazani wyrzucili linoleum położone na tej sali 3 dni przed rozprawą z powodu jego zniszczenia i zgłosili jego uszkodzenie dyrektorowi zakładu. Naprawa miała mieć miejsce w dniu 24 kwietnia, jednak nie została do dnia 25 kwietnia 2017r. przeprowadzona. Inni osadzeni bardzo często otwierają drzwi w pawilonie, palą też na korytarzu mimo zakazów, przy wychodzeniu z palarni dym przedostaje się na korytarz. W pomieszczeniu toalety nie ma kaloryfera, inni osadzeni notorycznie otwierają okna, by wietrzyć, z tego powodu zimą jest nieprzyjemnie chłodno. Wcześniej, gdy powód był osadzony w Zakładzie Karnym w J. były podobne warunki osadzenia.

/zeznania powoda protokół rozprawy z dnia 25 kwietnia 2017r. – 00:53:08-01:14:25/

W dniu 2 października 2013r. powód popełnił przestępstwo z art. 280 § 1 k.k. oraz przestępstwo z art. 178a § 1 k.k., za co został prawomocnie skazany na karę łączną pozbawienia wolności /wyrok Sądu Rejonowego w Bielsku-Białej z dnia 28 kwietnia 2015r., sygn. III K 237/14 – k. 73-74, wyrok Sądu Okręgowego w Bielsku-Białej z dnia 16 listopada 2015r., sygn. VII Ka 754/15 – k. 75-75/. Upřednio był karany za czyn z art. 280 § 1 k.k. popełniony w dniu 28 lipca 2007r. /wyrok Sądu Rejonowego w Bielsku-Białej z dnia 27 kwietnia 2010r., sygn. III K 1894/07 /wyrok jak wyżej – k. 72 akt/.

Sąd oddalił wniosek o dopuszczenie dowodu z zeznań świadków D. Ż., P. M., K. Ś., P. K. i Ł. W., o których przesłuchanie powód wnosił na okoliczność przebywania w tych samych warunkach co powód, oraz na okoliczność ustalenia warunków panujących w zakładzie pozwanego. Sąd uznał, iż okoliczność, iż świadkowie przebywają w tych samych warunkach co powód, czemu zresztą nie przeczył pozwany, nie miała znaczenia dla rozstrzygnięcia.

Wniosek o dopuszczenie dowodu z zeznań świadków P. M., K. Ś., P. K. i Ł. W. okazał się przy tym spóźniony w rozumieniu art. 207 § 6 k.p.c. i jako taki podlegał pominięciu. Twierdzenia powoda, iż może wysłać dwa pisma miesięcznie nie mogły mieć znaczenia dla rozstrzygnięcia wniosku o dopuszczenie dowodu z ich zeznań. Powód miał bowiem możliwość zgłoszenia tychże świadków we wcześniejszych pismach procesowych, które kilkakrotnie wnosił w sprawie, co umożliwiłoby ich doprowadzenie na rozprawę w dniu 25 kwietnia 2017r. Stąd też zgłoszenie dowodu z zeznań tychże świadków dopiero na rozprawie w dniu 25 kwietnia 2017r. i ewentualne dopuszczenie dowodu przyczyniłoby się do zwłoki w rozpoznaniu sprawy.

Dodatkowo powód nie podał w terminie, mimo stosownego wezwania, aktualnego adresu zamieszkania świadka D. Ż. podtrzymując, iż świadek nadal osadzony jest w zakładzie karnym. Tymczasem jak wynikało z danych w bazie N.-SAD świadek nie przebywa obecnie w żadnej z jednostek penitencjarnych na terenie kraju, o czym Sąd poinformował powoda wzywając, go do podania adresu świadka. Tym samym brak podania przez powoda adresu świadka w

zakreślonym w terminie uniemożliwił jego skuteczne wezwanie na rozprawę, co skutkowało musiło pominięciem dowodu z jego zeznań.

Nadto Sąd uznał, iż wniosek o dopuszczenie dowodu z zeznań świadków D. Ż., P. M., K. Ś., P. K. i Ł. W. jest zbędny dla rozstrzygnięcia wobec tego, iż Sąd ustalił stan faktyczny w oparciu o zeznania powoda, którym dał wiarę. Powód na rozprawie wnosząc o dopuszczenie dowodu z ich zeznań wskazał, iż świadkowie nie mają wiedzy co do wszystkich okoliczności opisanych przez niego w pozwie, a na temat tych okoliczności zeznawał powód. Tym samym ich zeznania nie wniosłyby nic istotnego dla sprawy, a stanowić mogłyby jedynie powtórzenie zeznań powoda i jako takie są też zbędne dla rozstrzygnięcia.

Powód cofnął wniosek o dopuszczenie dowodu z zeznań świadków W. J. i K. S., wobec czego dowód z ich zeznań nie został przeprowadzony.

Sąd nie mógł uwzględnić wniosku powoda o zarządzenie kontroli SANEPID-u w Zakładzie Karnym w J. wobec braku stosownej podstawy prawnej dla wydania takowego zarządzenia w przepisach postępowania cywilnego.

Sąd ograniczył dowód z przesłuchania stron do zeznań powoda wobec zrzeczenia się przez pozwanego dowodu z jego przesłuchania.

Sąd zważył, co następuje:

Żądanie powoda nie zasługuje na uwzględnienie. Powód dochodząc roszczeń za naruszenie dóbr osobistych nie wykazał bowiem, aby jego dobra osobiste zostały przez pozwanego naruszone (art. 6 k.c.). Dowód takowy, że dobro osobiste zostało zagrożone lub naruszone, ciąży na osobie poszukującej ochrony prawnej na podstawie art. 24 k.c. (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17 czerwca 2004r., sygn. V CK 609/03).

Katalog dóbr osobistych określony art. 23 k.c. pozostających pod ochroną prawa cywilnego jest katalogiem otwartym, powód zaś uzasadniając naruszenie jego dóbr osobistych i domagając się zadośćuczynienia za krzywdę związaną z tym naruszeniem powinien przede wszystkim określić, jakie z jego dóbr osobistych zostało naruszone na skutek działania lub zaniechania pozwanego. Nie wykazał jednak jakie jego dobra osobiste miały zostać w ten sposób naruszone.

O ile jednak dobra osobiste podlegają ochronie prawa, o tyle zgodnie z treścią art. 24 § 1 k.c., jedynie w razie dokonania bezprawnego naruszenia cudzego dobra osobistego można domagać się zastosowania środków ochrony przewidzianych w tym przepisie, w tym zadośćuczynienia i naprawienia szkody. W niniejszej zaś sprawie nie sposób stwierdzić, aby doszło do bezprawnego naruszenia dóbr osobistych powoda.

W rozumieniu art. 24 k.c. bezprawnym jest każde działanie naruszające dobro osobiste, jeżeli nie zachodzi żadna ze szczególnych okoliczności usprawiedliwiających takie działanie. Do okoliczności wyłączających bezprawność naruszenia dóbr osobistych na ogół zalicza się zaś działanie w ramach porządku prawnego, tj. działanie dozwolone przez obowiązujące przepisy prawa włączając w to zasady współżycia społecznego, a także potrzeba ochrony wartości nadrzędnych (K. Piasecki Komentarz do art.24 kodeksu cywilnego (Dz.U.64.16.93), [w:] K. Piasecki, Kodeks cywilny. Księga pierwsza. Część ogólna. Komentarz, Zakamycze, 2003).

Ograniczenia praw jednostki ze względu na interes bezpieczeństwa publicznego, ochronę porządku prawnego lub prawa i wolności innych osób precyzuje Konstytucja RP w art. 31 ust. 3 i art. 41 ust. 1, a także przepisy prawa międzynarodowego, które zostały ratyfikowane przez Polskę, tj. art. 9 Międzynarodowego Paktu Praw Obywatelskich i Politycznych czy art.5 Europejskiej Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności. Jednocześnie obecnie brak jest przepisów rangi międzynarodowej, określających ściśle kwestię warunków bytowych osób pozbawionych wolności. Dlatego też każde z państw sygnatariuszy, w tym Polska, we własnym zakresie

reguluje kwestie bytowe skazanych. W prawie polskim zasady odbywania kary pozbawienia wolności normuje przede wszystkim ustawa z dnia 6 czerwca 1997r. Kodeks karny wykonawczy (Dz.U. Nr 90, poz. 557 z późn. zm.), która określa m.in. takie kwestie jak cele wykonywania kary, rodzaje zakładów karnych, zasady wykonywania kary i jej indywidualizacja, prawa i obowiązki skazanego itp. Natomiast szczególne znaczenie - z punktu widzenia zarzutów podnoszonych przez powoda - ma przepis art. 110 § 2 k.k.w., w którym ustawodawca zagwarantował, iż w celach mieszkalnych powierzchnia przypadająca na jednego skazanego nie może wynosić mniej niż 3 m², cele muszą być wyposażone w odpowiedni sprzęt kwaterunkowy zapewniający skazanemu osobne miejsce do spania, odpowiednie warunki higieny, dostateczny dopływ powietrza i odpowiednią do pory roku temperaturę, według norm określonych dla pomieszczeń mieszkalnych, a także oświetlenie odpowiednie do czytania i wykonywania pracy.

Wszelkie działania podejmowane przez funkcjonariuszy pozwanego względem powoda były zgodne z obowiązującym porządkiem prawnym. Pozwany wywiązywał się z wszelkich nakazów mających na celu zapewnienie powodowi realizację przysługujących mu praw, a wynikających z obowiązującego systemu norm prawnych szczegółowo regulujących sposób i warunki osadzenia w jednostce penitencjarnej. Powód był traktowany tak samo, jak każdy inny osadzony w pozwanym zakładzie w pawilonie (...), miał takie same warunki techniczne w celach i całym pawilonie.

Powód nie przedstawił dowodów na okoliczność, iż w Zakładzie Karnym w J. w okresie od dnia 8 sierpnia 2016r. do chwili obecnej miało występować zjawisko przeludnienia. Przeciwnie, powód na rozprawie w dniu 25 kwietnia 2017r. przyznał, za świadkiem P. W., iż był każdorazowo w tym okresie osadzony w celi, w której powierzchnia na jednego osadzonego była nie mniejsza niż 3 m². Nie zaprzeczył też, że ową powierzchnię sam obliczał mylnie w ten sposób, iż odliczał od niej miejsce jakie zajmuje sprzęt kwaterunkowy.

Przedstawione przez powoda dowody nie wykazały także, by warunki panujące w pozwanym zakładzie były niegodziwe czy nieludzkie.

Okoliczność zaś, że kilka dni przed rozprawą w sali, w której znajdował się powód zniszczyło się linoleum, nie prowadzi sama przez się do naruszenia dóbr osobistych powoda. Jak wynika to z zeznań świadka P. W. ewentualne usterki są niezwłocznie usuwane. Niezwłocznie nie oznacza przy tym natychmiast. Tym samym kilkudniowe przebywanie powoda w takich warunkach trudno uznać za uchybiające jego godności, skoro normalną rzeczą jest również w warunkach wolnościowych, iż ewentualne naprawy wymagają czasu na dokonanie odpowiednich zakupów. Trudno zaś oczekiwać, by pozwany miał obowiązek dysponować zapasem linoleum w celu natychmiastowej jego wymiany zwłaszcza, że skazani usunęli go bez zgody administracji zakładu.

Powód nie podnosił, by cele mieszkalne, w których przebywał były wyposażone niezgodnie z rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 października 2003r. w sprawie warunków bytowych osób osadzonych w zakładach karnych i aresztach śledczych. Tym samym uznać należy, że stan ilościowy i jakościowy tego wyposażenia odpowiada normom określonym w wymienionym wyżej rozporządzeniu. Jeśli chodzi o stan techniczny jest rzeczą naturalną, że pewne sprzęty, czy rzeczy ulegają z biegiem czasu naturalnemu zużyciu, lub zostają po prostu uszkodzone przez korzystające z nich osoby. Nadto pamiętać również należy, że to sami osadzeni mają obowiązek dbać o porządek i czystość w celi, czego powód nie negował i to inni osadzeni nadmiernie wietrzyli toalety doprowadzając, do ich nadmiernego ochłodzenia a nie funkcjonariusze pozwanego.

Powód miał stały dostęp do zimnej wody, możliwość uzyskania sprzętu do jej podgrzania. W celach mieszkalnych w pozwanym zakładzie karnym jest zapewniona wentylacja, czemu pozwany nie przeczył. Ponadto zapewniono powodowi możliwość korzystania z pomocy lekarskiej, spacerów, zajęć sportowych, prasy i biblioteki.

Powód zresztą nigdy nie zgłaszał żadnych wniosków, próśb ani skarg administracji zakładu co do warunków w nim panujących. Trudno zatem uznać by warunki te, w tym co do żywienia, świadczonej mu pomocy lekarskiej miały być nieodpowiednie. Powód nie wykazał, by groziły mu jakiegokolwiek represje w przypadku zgłoszenia jakichkolwiek wniosków, czy zastrzeżeń. Rzekoma obawa przed grożącymi mu represjami jest wątpliwa w zestawieniu z faktem, iż

pozwany posiadał wiedzę o zarzutach stawianych mu w pozwie otrzymując jego odpis, co jak sam powód przyznał nie spotkało się dłań z żadnymi negatywnymi konsekwencjami.

Nadto ocena, czy nastąpiło naruszenie dobra osobistego zgodnie z art. 24 § 1 k.c., nie może być dokonana według miary indywidualnej wrażliwości osoby, która czuje się dotknięta zachowaniem innej osoby (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 05 kwietnia 2002r., sygn. II CKN 953/00). Zresztą gdyby o wysokości i zasadności zadośćuczynienia miały decydować kryteria subiektywne, to już samo określenie tej sumy w pozwie przez pokrzywdzonego stanowiłoby dowód jej zasadności. Tak jednak nie jest i być nie może. Z tej przyczyny kryteria oceny naruszenia muszą być poddane obiektywizacji, a mianowicie uwzględnąć trzeba odczucia szerszego grona uczestników i powszechnie przyjmowane, a zasługujące na akceptację normy postępowania (obyczaj, tradycja, itp.). Nie jest przy tym bez znaczenia motywacja działań sprawcy naruszenia.

Nie sposób zaś uznać, aby działanie lub zaniechanie pozwanego przytoczone przez powoda mogło obiektywnie tj. w odbiorze społecznym, odczytane jako naruszenie godności powoda i w jakikolwiek sposób stanowiło okazywanie mu braku szacunku.

Ponadto brak jest jakichkolwiek podstaw by stwierdzić, iż umieszczenie powoda w warunkach panujących w Zakładzie Karnym w J., miało na celu poniżające traktowanie w rozumieniu art. 3 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności z dnia 4 listopada 1950r. (Dz.U. z 1993r., Nr 61, poz. 284). W sytuacji występujących na Śląsku powszechnie szkód górniczych, nie sposób przyjąć, iż umieszczenie powoda w budynku pawilonu podlegającym takowym szkodom i przeciwko nim zabezpieczonym miało w swoim zamierzeniu poniżyć i upokorzyć go, albo iż wywarło na jego osobowość negatywny wpływ.

Okoliczność, że warunki odbywania kary przez powoda uznać należy za dalekie od komfortowych nie oznacza, iż były niehumanitarne i poniżające. O naruszeniu godności skazanego skutkującej prawem do ochrony prawnej można mówić dopiero wtedy, gdy cierpienia i upokorzenie przekraczają konieczny element cierpienia wpisanego w odbywanie kary pozbawienia wolności, zwłaszcza przy bierności zakładu karnego, który nie dba o poprawę warunków odbywania kary i godzi się na przepelnienie cel, nie dba o zwiększenie ich ilości, o remonty, o polepszenie warunków socjalnych, żywieniowych, czy wreszcie kulturalnych. Zarzutu wskazanego wyżej zaniechania nie można postawić pozwanemu, który przeprowadził tuż po osadzeniu w zakładzie powoda prace remontowe zmierzające do poprawy standardu w toaletach w pawilonie zajmowanym przez powoda i po kolei kompleksowo remontuje poszczególne pawilony na terenie zakładu.

Powód nie wykazał też żadnych negatywnych skutków rzekomego naruszenia jego dóbr osobistych, na których istnienie się powoływał.

Podstawowym zaś kryterium dla ustalenia wysokości należnego poszkodowanemu zadośćuczynienia jest rozmiar i intensywność doznanej krzywdy, ocenianej według miar dokonanego naruszenia dobra osobistego, w tym także niewymiernych majątkowo (wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 22 lutego 2004r., sygn. akt II Aca 641/03, Wokanda 2004/9/44).

W orzecznictwie ugruntował się aprobowany przez piśmiennictwo pogląd opowiadający się za kompensacyjnym charakterem przewidzianego w art. 445 § 1 k.c. oraz w art. 448 k.c. zadośćuczynienia pieniężnego, tj. uznający je za sposób naprawienia szkody niemajątkowej, wyrażającej się krzywdą w postaci doznanych cierpień fizycznych i psychicznych (por. w szczególności wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 czerwca 1968 r., I PR 175/68, OSNCP 1969, nr 2, poz. 37, oraz uchwałę pełnego składu Izby Cywilnej Sądu Najwyższego z dnia 8 grudnia 1973r., III CZP 37/73, OSNCP 1974, nr 9, poz. 145). O rozmiarze należnego zadośćuczynienia pieniężnego powinien decydować w zasadzie rozmiar doznanej krzywdy, tj. stopień cierpień fizycznych i psychicznych, ich intensywność, czas trwania, nieodwracalność następstw wypadku i inne podobne okoliczności. Przesłanka naruszenia dobra osobistego stanowi filtr, zabezpieczający przed zalewem powództw ze strony osób, którym zachowanie innych przysporzyło negatywnych przeżyć psychicznych. O ochronie dóbr osobistych może być mowa dopiero wówczas, gdy podmiot żądający ochrony wykaże, iż naruszono pewną wartość, powszechnie akceptowaną w danej społeczności i uznawaną przez tę społeczność

za godną ochrony. Nie każde negatywne przeżycie psychiczne człowieka wynikać musi z naruszenia dobra osobistego - przykładowo zwiększony stres czy utrata przyjemności wystąpić mogą bez takiego naruszenia. Wówczas nie może być mowy o zadośćuczynieniu wg art. 448 k.c.

Powód zaś nie miał wystarczającej podstawy do negatywnych odczuć, przy uwzględnieniu nie tylko jego osobistych przeżyć, ale także przeciętnej reakcji człowieka. W szczególności nie miał uzasadnionego powodu do obaw co do swego zdrowia i życia w związku ze szkodami górniczymi na terenie pawilonu, skoro pawilon ten był przeciwko takim szkodom zabezpieczony. Nie powoływał się zresztą na istnienie takowych obaw w swoich zeznaniach, co poddaje w wątpliwość, by rzeczywiście istniały. Podobnie powód nie powoływał się w tych zeznaniach na jakiegokolwiek obawy co do swego stanu zdrowia, co w kontekście, iż pozew pomógł mu sporządzić inny osadzony budzi wątpliwości co do tego, czy owe obawy były obawami powoda, czy też innego osadzonego. Przy tym nie można owych obaw uznać za uzasadnienie wobec braku jakiegokolwiek dowodu potwierdzającego rzekome narażenia powoda w zakładzie na zarażenie gronkowcem złocistym.

Powód nie zgłaszał też żadnych skarg oraz wniosków co do tego, że na korytarz pawilonu przedostaje się dym i osadzeni nadmiernie wietrzą pomieszczenia doprowadzając do ich wychłodzenia. Wprawdzie powód mógł subiektywnie odczuwać dyskomfort z tego powodu, to jednak wobec akceptacji tego stanu rzeczy wyrażającego się niezgłaszaniem skarg, czy wniosków, w tym na zachowanie współosadzonych do administracji zakładu karnego nie sposób uznać, że w ten sposób doszło do naruszenia jego dóbr osobistych.

Ponadto krzywdę moralną - szkodę niemajątkową naprawia się w polskim systemie prawa, przede wszystkim poprzez środki ochrony niemajątkowej ukierunkowane na usunięcie skutków wyrządzonej czynem bezprawnym krzywdy.

Sąd zaś może odmówić zasądzenia sumy pieniężnej wtedy, gdy stwierdzi - w oparciu o zobiektywizowane kryteria - że nie zachodzi potrzeba zadośćuczynienia za krzywdę moralną poprzez jej zrekompensowanie odszkodowaniem pieniężnym. Roszczenie z art. 448 k.c. nie ma charakteru subsydiarnego, lecz ma charakter samodzielny; przysługuje obok zastosowania innych środków, koniecznych do usunięcia skutków naruszenia dóbr osobistych, o ile te inne środki nie wyczerpują uprawnień osoby, której dobro osobiste naruszono (por. wyrok SN z 16 kwietnia 2002 r., sygn. akt V CKN 1010/00, OSNC 2003/4/56). W ocenie zaś Sądu wystarczającym środkiem dla ochrony praw powoda byłoby żądanie usunięcia i zaniechania rzekomych naruszeń. Wobec możliwości takiego naprawienia skutków rzekomego bezprawnego naruszenia dobra osobistego skarżącego - nie zachodzi już potrzeba zadośćuczynienia pieniężnego z punktu widzenia realizacji funkcji kompensacyjnej zadośćuczynienia. Żaden z przepisów nie stwarza podstaw do wysuwania twierdzenia, że godność poszkodowanego musi być chroniona wyłącznie w formie majątkowej. Przeciwnie, sposób ochrony godności osoby ludzkiej nawiązywać musi do norm moralnych i obyczajowych, jakie w danym społeczeństwie obowiązują, jeśli chodzi o to, czy i na ile krzywdę moralną można i należy „wymierzać” w pieniądzu.

Nadto powód obciążony w tym zakresie ciężarem dowodu w rozumieniu art. 6 k.c. nie wykazał aby do rzekomych naruszeń jego dóbr osobistych doszło z winy pozwanego. Przesłanką bowiem odpowiedzialności przewidzianej w art. 448 k.c. jest nie tylko bezprawne, ale i zawinione działanie sprawcy naruszenia dobra osobistego (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 grudnia 2002r., sygn. V KCN 1581/00, OSNC 2004/4/53).

Dodatkowo żądanie powoda jest sprzeczne z zasadami współżycia społecznego. Powód nie może domagać się ochrony prawnej przezeń żądanej, skoro sam postępuje sprzecznie z zasadami współżycia społecznego, o czym świadczy jego ponowny pobyt w zakładzie karnym w związku z kolejnymi wyrokami skazującymi za przestępstwa. Takie postępowanie uzasadnia odmowę udzielenia poszkodowanemu ochrony prawnej na podstawie art. 5 kc. (wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 29 grudnia 1993r., sygn. I Acr 604/93, Wokanda 1994/5/42). Nie mogłoby się spotkać z aprobatą społeczną zasądzenie na rzecz osoby odbywającej karę pozbawienia wolności odszkodowania, czy zadośćuczynienia tylko ze względu na to, że osoba ta znalazła się w warunkach życiowych mniej korzystnych od tych, w jakich przebywają osoby, które nie naruszają norm postępowania określonych przez przepisy prawa ani też zasad współżycia społecznego.

Tym samym żądanie powoda jako bezzasadne podlegało oddaleniu, o czym Sąd orzekł jak w punkcie pierwszym wyroku.

O kosztach procesu Sąd orzekł na zasadzie art. 98 k.p.c. w zw. z par. 2 pkt.6 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. z 2015r., poz. 1804 ze zm.) w zw. z § 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. z 2016r., poz. 1667) obciążając nimi powoda w całości - zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik sporu.

Sędzia:

/B. K./

<i>Sygn. akt II (...) 343/16</i>

R., dnia 25 maja 2017r.

ZARZĄDZENIE

1. odnotować wpływ uzasadnienia wyroku;
2. doręczyć odpis wyroku wraz z uzasadnieniem:
- powodowi z pouczeniem o apelacji – za pośrednictwem Dyrektora Zakładu Karnego w J.;
3. przedłożyć akta po upływie (...) dni od wykonania lub z wpływem.

SSO Barbara Konińska